

ahol a talaj előzetes porhanyítása elmaradhat, ahol továbbá a fel-fagyás, pajodrágás veszélye forog fenn, vagy elkéstünk a tavaszi ültetéssel s már kihajtott csemetékkal kell erdősíteni, ott ez az erdősítési mód előnyösen lesz alkalmazható.

A fentemlített körülményeket szemelőtt tartva, hazánkban alkalmazása valószínűleg igen kis térre fog szorulni, mert könnyen érthető, hogy ennek a szerszámnak használata mindenesetre belterjes gazdálkodást és főleg kiterjedt uthálózatot igényel. Éppen azokon a helyeken, ahol a gomolyos csemeték előnnyel volnának alkalmazhatók (teszem azt futóhomokterületeken), ez a szerszám nem fog beválni, mert a futóhomokon egyrészt a talaj laza szerkezete, de másrészt az a körülmény, hogy hosszú karógyökérrel bíró csemetékkal erdősítünk, a szóbanlévő szerszám alkalmazását teljesen háttérbe szorítja. Ugyanigy vagyunk ott is, ahol az állományokat nem erdőljük át, tehát még a kihasználás alkalmával is ott találjuk az elnyomott egyedek gyökereit.

Ott azonban, ahol a természetes felújítás és áterdőlés már alkalmazásban áll és különösen alátelepítéseknél, ahol tudvalevőleg csakis árnyattűrő fafajokat alkalmazunk, nagyon is szóba jöhet. Részemről valószínűnek tartom, hogy az ily birtokok tulajdonosai nem fognak visszaretteni attól, hogy ennek a látszólag költséges szerszámnak az alkalmazásával pótolják beültetett területeiket.

Annyit teljes bizonyossággal állithatok, hogy: *jó eredménnyel — megfelelő talajviszonyok mellett — csakis egy-két éves lucz-, jegenyefenyő és a bükk csemeték ültethetők el vele.*

A délmagyarországi árvizpusztítások.

A folyó évi június hó 13. és 14-ike közötti éjjelen bekövetkezett felhőszakadás okozta délmagyarországi árvizkatasztrófáról és az annak nyomában jelentkezett borzalmas rombolásokról annak idejében kimerítően megemlékezett a napisajtó. Az árviz legnagyobb mértékben Krassó-Szörény vármegyének azon részét sujtotta, mely hegyes-völgyes vidékével és a rónaságnak teljes hijjával, a régi Szörénységet képezte.

Milliókra rug az a kár, amit a szegény oláh lakosság házainak, barmainak elsodrása és silány termőföldjének beiszapolása, ez évi termésének tönkretétele folytán szenvedett.

Alig mult el az árvízveszedelem, az első 24 óra eltelte után máris jelentkezett az ily katasztrófák rendes kísérője: az inség.

A közlekedési eszközöket, vasutat, utakat, hidakat sok helyen oly mérvben tette tönkre az árvíz, hogy hónapok szorgos munkájára van szükség, míg a közlekedési utvonalak helyreállítatnak; ennél fogva az élelmiszerek szállítása is a sorslátogatta vidék egyes helyeire nagy nehézségbe ütközött, sőt csaknem lehetetlen volt; a Magyar Államvasutak vonalain Temesvártól Buziás felé, ugyszintén Orsova felé is napokon át szünetelt a közlekedés, sőt Orsova felé Jablanicza és Mehádia között hetekig csak átszállással és kocsikon volt lebonyolítható.

De a lakosságot nemcsak közvetlenül sujtotta az árvíz, hanem közvetve is. Tudvalévő, hogy Krassó-Szörény megyében a m. kir. kincstárnak, a volt 13. számú román bánáti határőrezredből alakított vagyonszűztségnek és a szabadalmazott osztrák-magyar államvasuttársaságnak nagy kiterjedésű erdőbirtokain, kiterjedt erdőkezelése és ezzel kapcsolatosan fafeldolgozó ipartelepei vannak, ahol a vidékbeli férfilakosság zöme állandó munkát talál és biztos keresethez jut.

Ezeket a faipartelepeket is érzékenyen sujtotta az árvíz, ugyanarra, hogy üzemük hónapokon át szünetelni fog.

Igen nagyok a károk a kincstárnak az ohábabisztrai m. kir. erdőgondnokság kerületében lévő pojánamöruli fűrésztelepén, melyet az ott gyakorolható fahasználatokkal együtt a szegedi „Winkler Testvérek” cég bérel. Ezen üzlet érdekében az alig két évvel ezelőtt a karánsebes-hátszegi helyiérdekű vasut Csirésa állomásától kiindulólág Pojana-Mörulig épített 24 km hosszú, 760 mm nyomtávolságú gőzüzemű vasutnak több mint a felét a víz részben elmosta, részben pedig megrongálta; egyes szakaszokról pedig a sineket talpfákkal együtt elsodorta és a Bisztra folyó jobb partján rakta le. A sukkuvölgyi szárnyvasút 3·5 km hosszban a szószoros értelmében eltűnt a földszinéről! A 6·7 km hosszú erdei villamosvasut, mely a fűrésztelepről kiindulva a Bisztra-völgyön az erdőbe felvezet és az erdei terményeknek lefuvarozására szolgál,

sok helyen megrongáltatott; a pojánamőruli műfűrész hajtóerejét szolgáltató bisztra- és sukkuvölgyi vizek tápcsatornáit részben, a vizkivétel céljából ugyanott létesített duzzasztógátákat egészen elsodorta az ár.

A kár pénzértékben még ezideig pontosan meg nem becsültetett ugyan, azonban számításaink szerint megközelíti a 300.000 koronát. A delboseczi m. kir. erdőgondnokság területében a ponyászkai fűrésztelepet semmisítette meg az árvíz; a telephez vivő közlekedési utat, mely a Borovics-Steierlakra vezető törvényhatósági utba torkollik, teljesen elmosta; fűrészárupajtákát anyagostól, mindenesztől, munkáslakóházakat, hidakat nyomtalanul sodort el, e telepen közel 50.000 koronára rugó kárt okozva. A berzászkai m. kir. erdőgondnokság területében még ezeknél is nagyobb mérvűek a pusztítások, melyek főképen az „J. Eissler és testvérei“ wieni fakereskedő czéget érték. Így a többek között: a Toronyicza völgyben létezett 14 *km* hosszú iparvasutat nyomtalanul elsodorta, sok fűrészrönköt és rengeteg mennyiségű kész tűzifát, mely a völgy mentén fuvarozásra előkészítve, raktározva volt, usztatott el a fékevesztett ár. Szirima-völgyben 16 *km.* hosszú, nagy költséggel épített erdei vasutat sok helyen megrongálta, négy nagyobb vasuti hidat pedig elsodort az árvíz. Szvinicza község határában a Sztarika nevű völgyben, valamint az előbb említett két völgyben is az összes erdei utakat és csuszatókat tönkretette a felhőszakadás s ezáltal egyedül az Eissler-czégnek ebben az erdőgondnokságban csak évek mulva helyrehozható, pénzben közel 0.5 millió korona értékű kárt okozott közlekedési eszközökön, fűrészgyárán és fatermékeinek elsodrása által.

A temesszlatinai m. kir. erdőgondnoksághoz tartozó fényesi fűrésztelepen és szénégetőhelyen, melyet a vajdahunyadi vasgyár bérel az erdészeti kincstártól, a kiáradt Temes folyó szintén érzékeny károkat okozott, ahol azok leginkább e telep elárasztása útján a gépházban, épületekben és szénégetőhelyeken iszapolás folytán állottak elő.

Nagy károsításokat szenvedtek a vagyonszükség erdeiben fahasználatot gyakoroló vállalkozók is, nemkülömben érzékeny károk érték a szab. osztrák-magyar államvasutársaságot is, ahol hallomás szerint a szállítási eszközök és vízművek rongáltattak meg.

Általában legnagyobb a kár azon a vidéken, ahol nagyobb

kiterjedésü kopár területek fordulnak elő. Ezek leginkább a községekhez közel fekvő községi legelők és silány erdővel, itt-ott bozóttal és bokrokkal benőtt nagy mérvben elkopárosodásnak indult területek, melyeken valamikor erdő volt és amelyekről a lezuhanó ár a kevés és sekély földréteggel együtt, óriási sziklatömböket sodort le feltartóztathatlanul a völgyekbe; ezek az óriási kövek és sziklatömbök a völgyekben több helyen megtorlódván, a zuhanó árt felduzzasztották, a patakokat medrükből elterelték; a medréből ekként kiszorított s nyilsebességgel zuhanó árvíz tömeg volt okozója házak, utcazorok, sőt falvak teljes elpusztulásának. Zárt erdőterületek, fiatalosok és begyepesedett, felújított vágásterületek természetyszerűen meg lettek az árvízrombolástól kimélve. Így például Ruzskabánya és Ruzkicza telepese községeket az árvíz károk teljesen megkimélték, ahol minden talpalatnyi föld az erdészeti kincstáré és ahol okszerű erdőgazdaság folyik, jóllehet ezek a községek is szűk völgyben, magas hegyek között fekszenek s ott is nagy felhőszakadás volt a jelzett éjjelen.

Mindebből az a komoly tanulság, hogy az erdőt különösen ott, ahol létjogosultsága elvitázhatlan, ápolni, kimélni, becsülni kell; mert az erdőt alkotó fák gyökereikkel a talajt megkötik és megakadályozzák a földcsuszamlásokat, lombjukkal pedig igen sok csapadékot fognak fel, tartanak vissza; mérsékelik a csapadék rohamos lefolyását a hegyoldalról és ezuton csökkentik a hirtelen lefolyó víztömegek által okozható károk nagyságát.

Az erdők áldásos voltát kell az e vidéken lakó, alacsony szellemi színvonalon álló oláh néppel megértetni oly célból, hogy ezentul ne pusztítsa, ne rongálja „tüzzel-vassal,“ hanem becsülje meg, tisztelje és szeresse azt, mert az erdő nemcsak megélhetéséhez módot, forrást biztosít számára, hanem a hegyvidéken bármelyik pillanatban bekövetkező hasonló katasztrófától védelmezi, sőt meg is menti őt! Helyénvalónak tartanám tehát, hogyha mindenütt, de különösen a krassó-szörénymegyei összes népiskolákban már a gyermekek véérébe oltatnék be az erdő iránti szeretet érzése; a felnőtteknek pedig vasárnapokon az iskolákban a tanítók és lelkészek tartanának népies előadásokat az erdők hasznáról általában és a hegyek befásításának hasznát hajtó módjairól és ezeknek üdvös voltáról.

R. K.